

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 405/2022-54

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Strémy s. r. o., Mostová 2, Bratislava, IČO 50 189 697, v mene ktorej koná advokát a konateľ prof. JUDr. Tomáš Strémy, PhD., proti postupu Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 166/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 166/2006 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, jeho právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie a prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie v sume **12 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Čadca **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 405/2022 z 8. júla 2022 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa, doručенú ústavnému súdu 1. marca 2022, a to v časti, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 166/2006 (ďalej len „napadnuté konanie“). Vo zvyšnej časti namietajúcej porušenie označených práv vrátane práva podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru postupom

Okresnej prokuratúry Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. Pv 942/02 a Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 3 To 38/2015, sp. zn. 3 To 25/2016, sp. zn. 3 To 73/2017 a sp. zn. 3 To 72/2019 odmietol. Sťažovateľ súčasne navrhuje, aby mu ústavný súd priznal primerané finančné zadošťačenie v celkovej sume 115 500 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Sťažovateľ vo vzťahu k postupu okresného súdu v ústavnej sťažnosti uviedol, že na podklade obžaloby z 27. novembra 2006 je na okresnom súde proti nemu vedené trestné konanie, a to pre trestný čin neodvedenia dane a poistného podľa § 148a ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, ako aj pre trestný čin nezaplattenia dane podľa § 148b ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005. Okresný súd v prejednávanej trestnej veci opakovane rozhodol odsudzujúcimi rozsudkami (rozsudky okresného súdu č. k. 2 T 166/2006-593 z 1. októbra 2014, č. k. 2 T 166/2006-631 z 21. októbra 2015, č. k. 2 T 166/2006-711 z 15. februára 2017 a č. k. 2 T 166/2006-816 z 28. mája 2019, pozn.), ktoré v dôsledku zákonných pochybení a nesústredeného postupu krajský súd zrušil a vec vrátil okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol (uznesenia krajského súdu č. k. 3 To 38/2015-618 zo 16. apríla 2015, č. k. 3 To 25/2016-670 zo 7. apríla 2016, č. k. 3 To 73/2017-750 z 21. decembra 2017 a č. k. 3 To 72/2019-857 z 28. novembra 2019, pozn.). Sťažovateľ zároveň uviedol, že okresný súd vydal v poradí už piaty odsudzujúci rozsudok (č. k. 2 T 166/2006-919 z 24. augusta 2021, pozn.), proti ktorému podal znovu odvolanie a napadnuté konanie tak nie je právoplatne skončené.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

3. Okresný súd vo svojom vyjadrení odkázal na stanovisko zákonnej sudkyne, ktorá na podklade chronológie priebehu napadnutého konania akcentovala, že spisový materiál sa približne 56 mesiacov nachádzal v dispozícii znalcov, ďalších takmer 20 mesiacov na krajskom súde, pričom upozornila aj na názorovú dichotómiu krajského súdu, ktorý opakovane zrušil rozsudky okresného súdu. V spojení s opakovaným odročením termínu súdneho pojednávania aj z dôvodov na strane sťažovateľa (nedostavenie sa na hlavné pojednávania, žiadosť o odročenie pojednávania, pozn.) vyjadrila presvedčenie, že v napadnutom konaní postupoval okresný súd efektívne a bez prietáhov.

II.2. Replika sťažovateľa:

4. Podľa sťažovateľa sa okresný súd nevyjadril k predmetu prejednávanej veci a ani k dôvodom, ktoré viedli k celkovej dĺžke trvania namietaného konania. Na podklade rozsudku krajského súdu rozporoval tvrdenie okresného súdu o konaní bez zbytočných prietáhov, akcentoval jednotlivé zákonné nedostatky v postupe okresného súdu, pričom rezultoval, že doba trvania napadnutého konania negatívne zasiahla do jeho subjektívnej sféry a výkonu pracovnej a podnikateľskej činnosti.

5. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci [§ 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoÚS“)].

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

III.1. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

6. Keďže čl. 6 ods. 1 dohovoru obsahuje nielen právo na spravodlivé súdne konanie, ale aj jeho parciálne súčasti, ako napríklad právo na verejné prerokovanie veci či právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, ústavný súd pristúpil k preskúmaniu sťažnostných tvrdení osobitne v kontexte porušenia práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

8. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko z 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa, pretože vo všeobecnosti platí, že doba trvania trestného konania sa posudzuje prísnejšie ako doba trvania konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného [obmedzenie práv a slobôd, vplyv na povesť, postavenie v zamestnaní a pod. (napr. rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. 6. 1987)].

9. Z hľadiska povahy veci ústavný súd rezultuje, že predmetom napadnutého konania je ekonomická (daňová) trestná činnosť, ktorá si vyžaduje osobitný prístup, keďže okrem výsluchu dotknutých subjektov je spravidla nutné zabezpečiť vyjadrenia štátnych orgánov, účtovné a iné podklady, ktorých posúdenie môže vykonať len osoba s odbornými znalosťami, čo je aj prípad sťažovateľa. Na strane druhej ústavný súd pripomína, že ani právne či skutkovo sebanáročnejší prípad nesmie trvať v právnom štáte dlhú dobu (m. m. I. ÚS 688/2014, I. ÚS 434/2021). V správaní sťažovateľa neboli zistené také významné skutočnosti, ktoré by vplývali na celkovú dĺžku konania.

10. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Bez potreby podrobnejších analýz uskutočnených procesných úkonov v namietanom konaní je pre ústavný súd podstatné, že obžaloba bola podaná ešte 27. novembra 2006, okresný súd vydal v napadnutom konaní celkom až päť odsudzujúcich rozsudkov, pričom štyri z nich boli krajským súdom z rôznych dôvodov zrušené [napr. vyhlásenie rozsudku v neprítomnosti sťažovateľa ako obžalovaného – str. 3 uznesenia krajského súdu č. k. 3 To 38/2015-618 zo 16. apríla 2015, z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu či rozporu skutkovej a právnej kvalifikácie stíhaného skutku – str. 7 rozsudku krajského súdu č. k. 3 To 16/2022-1003 z 25. augusta 2022,

právoplatného 25. augusta 2022 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), pozn.] a rozsudok okresného súdu č. k. 2 T 166/2006-919 z 24. augusta 2021 krajský súd v časti výroku o treste zrušil a sťažovateľovi uložil peňažný trest vo výmere 800 eur s náhradným trestnom odňatia slobody vo výmere dvoch týždňov. Spôsob, akým v napadnutom konaní rozhodol krajský súd o podaných odvolaniach sťažovateľa proti rozsudkom okresného súdu, potvrdzuje skutočnosť, že okresný súd najmä svojou nesústredenou činnosťou zapríčinil stav, keď jeho rozhodnutia boli odvolacím súdom zrušené a v prejednávanej trestnej veci sťažovateľa musel opakovane konať a rozhodnúť, pričom trestná vec sťažovateľa bola právoplatne skončená až rozsudkom krajského súdu.

11. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená či neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty strán konania (IV. ÚS 396/04, I. ÚS 688/2014, III. ÚS 351/2021), čo je aj prípad sťažovateľa.

12. V konklúzii predneseného ústavný súd uzatvára, že napadnuté konanie vykazuje zbytočné prietahy, ktorými došlo k porušeniu práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.2. K namietanému porušeniu práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru:

13. Sťažovateľ sa v príčinnej súvislosti s existenciou zbytočných prietáhov v napadnutom konaní súčasne domáha vyslovenia porušenia svojho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže dôjsť aj v prípade, ak namietané zbytočné prietahy (spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou), ako aj celková doterajšia dĺžka preskúvaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*).

14. Reflektujúc celkovú dĺžku trvania napadnutého konania, opakované zrušenie rozsudkov okresného súdu, ako aj skutočnosť, že primeraná lehota na konanie v trestných veciach sa v dôsledku mimoriadne citelného zásahu do sféry osobných práv a slobôd osoby trestne stíhanej musí posudzovať prísnejšie (II. ÚS 32/03, III. ÚS 655/2014, I. ÚS 418/2020, I. ÚS 137/2022), ústavný súd dospel k záveru, že v napadnutom konaní bolo porušené aj základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

15. Sťažovateľ sa v ústavnej sťažnosti domáha, aby mu ústavný súd vo vzťahu k okresnému súdu priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 78 000 eur. Vzhľadom na konštatovanú nečinnosť okresného súdu, skutkovú podstatu stíhaných trestných činov a výšku sadzieb ukladaných trestov, berúc do úvahy všetky okolnosti prípadu, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných

práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 12 000 eur a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovel (body 2 a 3 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

16. Sťažovateľ, resp. jeho právny zástupca si náhradu trov konania uplatnili nesprávne, keďže žiadajú, aby ústavný súd uložil povinnosť náhrady trov konania Špecializovanému trestnému súdu a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ktoré ale nie sú účastníkmi tohto konania pred ústavným súdom (§ 73 v spojení s § 125 ZoÚS). Ústavný súd, viazaný petitom ústavnej sťažnosti (§ 45 ZoÚS), preto náhradu trov konania nemohol sťažovateľovi priznať.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 21. decembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu